

מהנושאים בדרכו האישית.⁶ בכך זכה רבי יהושע למצוא את קו האמצע ולעצב תפילה שהיא גם "קבע" (בנושאים) וגם "תחנונים" (בתוכנה המיוחד ובסגנונה).

אמנם להלכה נפסק שלכתחילה אדם צריך להתפלל את נוסח "שמונה עשרה" המלא, אבל כשם שדעת רבי אליעזר נדחתה להלכה אך רוח תפיסתו התקבלה, כך נשתמרה בהלכה גישתו של רבי יהושע וניתנה האפשרות למתפלל להוסיף בכל ברכה מעין הברכה:

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, אע"פ שאמרו: שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה – אומר.

בבלי, עבודה זרה ח ע"א

אם רצה להוסיף בכל ברכה מהאמצעית, מעין הברכה, מוסיף. כיצד, היה לו חולה מבקש עליו רחמים בברכת רפאנו, היה צריך פרנסה, מבקש עליה בברכת השנים. שולחן ערוך, אורח חיים קיט, א

תפילה אישית

רבי יהושע מציע דרך נוספת לאזן בין שני פניה של התפילה, בין הקבוע לבין הזורם:

רבי יהושע אומר, המהלך במקום סכנה, מתפלל תפלה קצרה. אומר, הושע השם את עמך את שארית ישראל, בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך. ברוך אתה ה' שומע תפלה.

ברכות ד, ד

מחד גיסא נוסח התפילה אכן קבוע, אך מאידך גיסא היא נאמרת רק כאשר היא מתאימה למציאות, "המהלך במקום סכנה".

מעניין לשים לב כי באותו פרק העוסק ביחס שבין התפילה האישית לתפילה הממוסדת מופיעה גם תפילה ייחודית המותאמת לאדם מסוים דווקא:

רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו, מה מקום לתפלה זו. אמר להם, בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה עלי, וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי.

ברכות ד, ב